

HALKIO LAPSEN SYÖTTÄMINEN

Halkiovauvan syöttämisessä tavoitteena on ravinnonsaannin turvaaminen mahdollisimman luonnollisella tavalla. Halkio sinänsä ei ole este suun kautta syöttämiselle. On vain löydettävä vauvalle sopiva yksilöllinen syömismenetelmä. Halkion rakenne vaikuttaa siihen, miten vauva syö. Huulihalkiovauvan imetys saattaa onnistua, koska nenänielu sulkeutuu normaalisti. Tällöin lapsi asetetaan halkiupuoli rintaa vasten, jolloin rinta sulkee osan halkiokohdasta ja tukee negatiivisen imupaineen saamista suuonteloon. Jos huulihalkio on hyvin leveä, voi imettäminen olla vaikeaa/ mahdotonta, koska lapsi ei saa otetta rinnasta. Huuli-suulakihalkiolapsen syöttäminen rinnasta onnistuu erittäin harvoin. Suulaessa olevasta halkiosta johtuen vauva ei pysty muodostamaan imemiseen tarvittavaa alipainetta suussa, vaan ilma karkaa halkion kautta ulos. Halkiovauvojen syömisopettelu vaatii tavallista enemmän aikaa ja kärsivällisyyttä. Vauva saattaa syödessään väsyä niin, ettei jaksa herätä seuraavalle syönnille aivan itsekseen, vaan vaatii vanhemmilta vähän ”herättelyä”

Halkiovauvojen syömisongelmat johtuvat anatomisista tekijöistä, jotka aiheutuvat suunalueen lihasten poikkeavasta kiinnittymisestä halkion reunoihin. Tämän vuoksi he tarvitsevat harjaantumista oppiakseen suunalueen hallintaa. Vauvaiän syömisoppi on imeminen, johon myös halkiovauvoja on tuettava. Ainoa tapa oppia imemistä on imeminen. Tämän vuoksi esim. kupittamista ei suositella halkiovauvoille. Joskus joudutaan laittamaan vauvalle syöttökatri riittävän ravinnon saannin turvaamiseksi. Tällöinkin harjaannutetaan vauvaa (voinnin mukaan) koko ajan normaaliin suun kautta syömiseen.

Suualue ei ole vain ravinnontarpeen tyydyttämistä varten oleva irrallinen osa-alue. Myönteiset syömis kokemukset vahvistavat vanhempi- lapsi-suhdetta ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Vauva saa nauttia rintamaidosta äidin tyhjentäessä rintansa pumppaamalla. Äidin kannattaa kokeilla eri rintapumppuja jo synnytysosastolla ollessa, jolloin löytää sopivan pumppaustavan ennen kotiinlähtöä. Osaston henkilökunta ohjaa pumpun käytössä. 3-4 tunnin välein toistetut rintamaidon pumppauskerrat aktivoivat rintoja tuottamaan maitoa. Tuttipullolla syötettäessä äiti voi riisua ylävartalonsa paljaaksi, jolloin tilanne ei juuri eroa imetystilanteesta. Tällainen syömistilanne saattaa myös lisätä maidon erittymistä. Rintamaidon säilyvyydestä ja pakastamisesta myöhempää tarvetta varten saa tietoa synnytysosastolta ja neuvolasta.

LAPSEN VALMISTAMINEN SYÖMISEEN

Vauvaa voi valmistella osallistumaan aktiivisesti ruokailuun käyttämällä hyväksi heillä olevia normaaleja heijasteita

- anna lapselle aterian aluksi maku- ja hajuaistimuksia tulevasta aterian sivelemällä lapsen huulia rintamaitoon kostutetulla tutilla
- lapsen ollessa sylissä sivele lapsen suupieliä kevyesti, jolloin lapsi avaa suunsa ja kääntää päätä stimulusta kohti
- vältetään ikenien ja kielen taka- sekä keskiosan koskettelua, koska nämä laukaisevat ei-toivotut puremis- ja oksennusheijasteet (esim. pitkä tutti, tutin laittaminen suuhun vasten lapsen tahtoa)

POTILASOHJE

06-8264200

SYÖTTÄMISASENTO

Pyri lapsen kanssa katsekontaktiin, aseta lapsen kädet keskilinjaan ja muutenkin mahdollisimman symmetriseen asentoon - hyvä ja rento asento sekä vauvalle että syöttäjälle.

Syöttämisen on hyvä tapahtua hitaasti ja pitämällä lasta sylissä lähes pystyasennossa. Sylissä pystyasennossa syötetty lapsi ei niele niin paljon ilmaa, eikä saa maitoa niin herkästi nenäänsä. Syönnin välissä ja lopussa on hyvä nostaa lapsi rintaa/ olkaa vasten röyhtäisemään, jotta lapsen nielemä ilma pääsee poistumaan. Halkiovauvoilla on yleensä enemmän ilmavaivoja kuin muilla vauvoilla, koska lapsi itkiessä ja syödessä nielee herkästi halkion kautta tulevaa ilmaa. Syöminen on usein hidasta ja vauva syö pieniä määriä kerralla. Syöntivälit ovat usein lyhyitä, n. 2-3 tuntia.

TUTTIPULLO APUVÄLINEENÄ

Vauvaa syötettäessä tutin pää ja maitosuihku ohjataan suun ehjälle alueelle. Pullossa voi olla tavallinen anatominen tutti tai se voi olla erikoistuttipullo esim. Pigeon tai Haberman.

Anatomisella pulloputilla voi kokeilla syöttää huulihalkiolasta ;samoin myös ,jos suulaen halkio on pieni ja sijaitsee suulaen takaosassa.

Pigeon-pullossa oleva läppä säätelee maidon virtaamista tutin asennon ja lapsen imemisen mukaan. Tutti on luonnonkumia sen alapuoli on pehmeä ja yläpuoli napakampi rakenteeltaan. Tutin napakampi puoli asetetaan suulaen puolelle, jolloin se tukee kieltä. Ilmaventtiilin ansiosta tutti ei painu kasaan imemisen aikana. Syömistä voidaan auttaa pullosta tai tutista painamalla. Useimmille halkiovauvoille Pigeon-pullo on sopiva vaihtoehto. Tutin luonnonkuminen materiaali ei kestä keittämistä: puhdistus suoritetaan käyttämällä kiehuvaassa vedessä.

Haberman-tutissa voi valita kolme erilaista läpän asentoa ja virtausvaihtoehtoa. Suurin virtaus on hyvä lapsille, jotka hallitsevat imemis- nielemis- hengittämiskoordinaation, mutta joiden imutehokkuus on matala esim. halkion vuoksi.

SYÖMISEN SEURANTA

Alkuvaiheessa on hyvä seurata vauvan syömistä esim. kirjaamalla ateriamäärät ja -ajat ylös. Näin selviää vauvan vuorokaudessa saama maitomäärä.. Liian hidasta syömistä väsyttää lasta. Yhden syöttökerran ei tulisi kestää 20- 30 minuuttia kauempaa. Ensimmäisten vuorokausien maitomäärät ovat pieniä, mutta ne kasvavat nopeasti. Kymmenen vuorokauden ikäinen vauva syö jo 1/5 osan verran painostaan. Minimi maidontarve on 150 ml / kg / vrk. Esim. 4000 g painoisen vauvan maitomäärä on 600- 800 ml vuorokaudessa.

Oma terveydenhoitaja seuraa painonnousua alussa viikoittain tapahtuvilla punnituksilla. Keskimääräinen painonnousu tulisi olla 150 g- 200 g viikossa

POTILASOHJE

06-8264200

RINTAMAIKASTA KIINTEÄÄN RUOKAAN

Rintamaito ei aina riitä hyvistä yrityksistä huolimatta vauvalle, jolloin käytetään lisäruokana korvikkeita.

Soseiden ja vellien tarjoaminen aloitetaan makuannoksina normaaliin tapaan 3-4 kuukauden ikäiselle. Halkiosta johtuen soseilla on taipumus nousta aluksi herkästi nenään, koska suun ja nenän välinen yhteys ei sulkeudu. Kiinteän ruuan syönti helpottuu yleensä suulaen sulun jälkeen.

Kaikki suulakihalkiovauvat tapaavat n. 3 kuukauden ikäisenä pienten lasten syömisasioihin erikoistuneen puheterapeutin.

HUVITUTIN KÄYTTÖ

Halkio sinänsä ei ole este huvitutin käytölle, mutta sen käyttöä rajoittaa halkiosta johtuva heikko imuteho. Tuttia voi pidellä lapsen suussa ja näin itkevä lapsi rauhoittuu saadessaan tutin imemisestä johtuvia mielihyväaistimuksia.

SUUNALUEEN PUHDISTAMINEN

Sieraimet puhdistetaan aterioinnin jälkeen, jos maito on noussut sieraimiin syödessä. Tämä tehdään varovaisesti vanupuikolla tai niistäjällä. Suunympäry puhdistetaan pehmeällä taitoksella varovaisesti painellen.

YHTEYSTIEDOT:

Halkiohoitaja Suvi Tainijoki

OYS, lasten ja naisten klinikka

Puh. 08 3155273